— Щоб я читав романи? Ніколи!

Тоді як він жив в оточенні тисяч книг, під якими вгинались полиці, що від підлоги до стелі займали стіни його темної квартири, він обурювався, що його можуть уважати здатним марнувати час на читання якоїсь художньої літератури.

— Факти, самі лише факти! Факти й роздуми! Доки я не пізнаю до кінця реальності, я не приділю ні секунди нереальності.

До нього рідко хто приходив, бо Моріс Пліссон не любив приймати гостей: проте, коли хтось із його учнів проявляв справжній запал до його дисципліни, під кінець навчального року він винагороджував його, для студента це була виняткова мить: година зі своїм викладачем за кухлем пива і жменею горішків, сидячи за низеньким столиком у вітальні. Щоразу вражений цим місцем студент сидів, втягнувши голову в плечі й міцно стиснувши коліна, оглядав полиці й констатував, що весь простір виповнюють есеї, дослідження, біографії та енциклопедії, і ніде бодай однієї книжки з белетристики.

— Ви не цінуєте романів, месьє Пліссон?

— Так само мене можна запитати, чи ціную я брехню.

— Настільки?

— Слухайте, мій юний друже, відтоді як я захопився історією, географією та правом, попри сорок п'ять років старанного читання по кілька книжок на тиждень, я досі вчуся. Що можуть відкрити мені романісти, в яких на першому плані фантазія? Ні, ви таки скажіть, що? Якщо вони розповідають про щось істинне, воно мені вже відоме; якщо вигадують щось неправдиве, мені на це начхати.

— Одначе, література…

— Я не хочу ганити праці своїх колег, ні марнувати вашу енергію, тим паче, що ви блискучий студент, спроможний вступити до Вищої нормальної школи, але якби я мав право на відвертість, мені хотілось би заявити: годі чіплятися до нас із тією літературою! Це — дурниці та дрібниці… Читати романи — це заняття для самотньої жінки, хоча вишивання чи в'язання були б кориснішими. Писати романи — значить звертатися до жінок без заняття — і не більше, прагнучи цим знайти більше читачів! Хіба шанований інтелектуал Поль Валері не відмовився писати текст, який починався фразою: "Маркіза вийшла з дому о п'ятій"? Наскільки він був правим! Якщо він відмовився її писати, то я відмовляюся читати: "Маркіза вийшла з дому о п'ятій"! Передовсім, що це за маркіза? Де вона мешкає? Яка це епоха? Що підтверджує, що була якраз п'ята, а не п'ята десять або п'ята тридцять? Яка, зрештою, різниця, була б десята ранку чи десята вечора, адже все тут вигадка? Самі бачите, що роман — це панування довільного й бозна-чого. Я ж людина серйозна. У мене немає ні місця, ні часу, ні енергії, щоби присвячувати їх подібним дурницям.

На його ескападу не могло бути ніяких заперечень; цього року, як і в попередні роки, він мав такий самий результат: його співрозмовник нічого не заперечив. Моріс Пліссон виграв.

Але якби він чув думки свого студента, то дійшов би висновку, що це мовчання — аж ніяк не перемога. Зніяковівши від безапеляційного тону, юнак запитував себе, чому його викладач тримається на віддалі від уявного, з якої причини недовірливо ставиться до мистецтва та емоцій; особливо його дивувало те, що зневага до "самотніх жінок" йшла від "самотнього чоловіка". Адже в Парковому ліцеї було загальновідомо, що месьє Пліссон — "старий парубок" і "затятий одинак", його ніколи не бачили в жіночому товаристві.

Моріс Пліссон запропонував відкоркувати нову пляшку пива, це був спосіб указати на те, що розмову завершено. Студент зрозумів, промимрив слова подяки і пішов услід за викладачем до дверей.

— Гарних канікул, любий каньє.[2] Пам'ятайте, було б корисно, якби від початку серпня ви почали повторювати давню історію, бо впродовж наступного року у вас зовсім не буде часу перед конкурсом.

— Авжеж, месьє. Історія греків і латинян — із першого серпня, я прислухаюся до вашої поради. Треба лишень умовити батьків узяти валізку книжок на канікули.

— Куди поїдете на канікули?

— До Провансу, моя родина має там будинок. А ви?

І хоча студент поставив запитання автоматично з увічливості, воно, однак, захопило Моріса Пліссона зненацька. Він закліпав очима й пошукав допомоги вдалині.

— О… та… цього року в Ардеш.

— Я обожнюю Ардеш. Куди саме?

— Але… але… бачите, я не знаю, всім… клопочеться добра знайома, яка найняла будинок. Зазвичай ми подорожуємо з групою, але цього року вирішили поїхати до Ардешу. Це — її рішення, вона цим клопочеться і… я не пригадую назви села.

Студент із розумінням прийняв сум'яття викладача, потиснув йому руку і спустився, перескакуючи через сходинки; він квапився приєднатися до товаришів і повідомити новину дня: у Пліссона є коханка! Всі пліткарі помилялися щодо нього, і ті, хто вважав його гомосексуалістом, і ті, хто відносив його до клієнтів повій, і ті, хто

вважав досі незайманим... тоді як насправді у житті Пліссона, хоча він був негарним, роками була присутня жінка, з нею він їздив по світу, з нею проводив відпустку, а можливо, й вихідні, починаючи з вечора п'ятниці. Чому вони не живуть разом? Є два варіанти: або вона живе далеко, або одружена... Чортів Пліссон, цього літа він стане осереддям пліток серед учнів підготовчого класу.

Зачиняючи двері, викладач кусав собі губи. Навіщо він це розказав? За тридцять років своєї роботи він ніколи і натяку не зробив про своє особисте життя. Як він міг не стриматись... Усе через те запитання: "Куди саме до Ардешу?"... Він зрозумів, що забув... із його залізною пам'яттю, зі здатністю нічого не забувати... його це настільки вибило з колії, що, намагаючись виправдати цей провал у пам'яті, він несподівано згадав Сільві...

Що саме він сказав? Яка різниця... Хвороби, яких він боявся, проявляються ось так — плутаниною, обмовкою чи неможливістю щось пригадати... А тепер голова почала закипати. У нього температура — точно! Чи це не другий симптом? Невже мозок може так швидко дегенерувати?

Він набрав номер Сільві, і доки на іншому кінці дроту лунав телефонний дзвінок, бо зазвичай вона довго не бере слухавки, він почав боятися, що, набираючи її номер, помилився і сам того не зауважив...

"Це ще серйозніше, ніж я думав. Якщо я набрав не той номер, і до мене озветься хтось чужий, я повішу слухавку і, не гаючи ні миті, побіжу до лікарні".

Після десятого дзвінка почувся здивований голос:

— Алло?

— Сільві? — перепитав він задихано безбарвним голосом.

— Так.

Він перевів подих: усе не так страшно, він, принаймні, набрав відповідний номер.

— Це Моріс.

— Вибач, Морісе, я тебе не впізнала. Я була в глибині квартири, де… Що трапилось? О цій порі ти зазвичай не дзвониш…

— Сільві, куди саме в Ардеш ми їдемо цього літа?

— У будинок подруги… ну, подруги іншої подруги…

— Як називається те місце?

— Не знаю…

Ошелешений Моріс кліпнув очима, стиснув пальці на телефонній слухавці: у неї також! Це зачепило нас обох.

— Уяви собі, я також не пам'ятаю, — вигукнув Моріс, — я не зміг пригадати назву, яку ти мені повідомила, коли учень мене про це запитав.

— Звісно, ти не міг повторити того, чого я тобі не казала, Морісе. Ця подруга… вірніше, подруга подруги… коротше, вона намалювала план, як туди дістатися, бо це — ізольована місцина у сільській місцевості, далеко від сіл.

— То ти нічого мені не казала?

— Ні.

— Ти певна?

— Так.

— Значить, я нічого не забув? І все гаразд! — зрадів Моріс.

— Зачекай, — сказала вона, не підозрюючи, від якої тривоги вона звільнила свого співрозмовника, — я візьму папери, щоб відповісти на твоє запитання.

Моріс Пліссон опустився в успадкований від бабусі в перших вольтерівський фотель і усміхнувся до своєї квартири, яка раптом видалась йому такою ж гарною, як Версальський замок. Врятувався! Вцілів! Живий і здоровий! Ні, він ще нескоро покине свої дорогі книги, його мозок функціонує, хвороба Альцгеймера далеко звідси, вона — за міцною стіною його мозкової оболонки. Геть від мене, загрози й фантазми!

За шелестінням, що почулось у слухавці, він здогадався, що Сільві перебирає папери; нарешті, пролунав переможний крик:

— Ось, знайшла! Ти ще тут, Морісе?

— Так.

— Ми їдемо до гирла річки Ардеш, в будинок, зведений у кінці дороги, що не має назви. Пояснюю: після села Сен-Мартен-де-Фосі звертаємо на Каштановий шлях; там, на третьому повороті після перехрестя, де стоїть статуя Марії, ще два кілометри. Така відповідь тебе влаштовує?

— Так, цілком.

— Хочеш, аби тобі пересилали туди пошту?

— Ні, на два тижні це нераціонально.

— Я також ні. Та ще з такою адресою.

— Гаразд, Сільві, я тебе більше не турбую. Ти ж знаєш, я й телефон… Значить, у суботу?

— Так, у суботу, о десятій.

Наступні кілька днів Моріс прожив у піднесенні, що охопило його після телефонної розмови: адже він у повній формі, а до того ж незабаром їде у відпустку!

Як і більшість неодружених, які не мають сексуального життя, він дуже переймався своїм здоров'ям. Щойно при ньому заходила мова про якусь хворобу, Моріс уявляв, що може її підхопити, і відтоді пильно стежив за її ймовірною появою. Якщо хвороба проявлялася такими неясними, маловиразними симптомами, як утома, головні болі, пітніння і шлункові розлади, страх підчепити щось тривав значно довше. Його лікар звик до його несподіваних появ, тремтячим, із пересохлим ротом, якраз перед зачиненням кабінету, готовим почути підтвердження про близьку агонію. Лікар щоразу дуже докладно — чи, принаймні, створював таке враження — його оглядав, заспокоював свого клієнта і відсилав додому щасливого, ніби таки вилікував від справжнього захворювання.

У такі вечори, вечори вивільнення, вечори, коли приреченого на смерть відпускають на волю, Моріс Пліссон роздягався і з задоволенням розглядав себе з голови до ніг у великому дзеркалі у спальні — спогад про бабусю, міцна шафа з дзеркалом на повний ріст. Він, звісно, не красень, не гарніший, ніж раніше, але він здоровий. Повністю здоровий. І це тіло, якого ніхто не хоче, здоровіше, ніж багато інших значно

спокусливіших тіл, і воно житиме ще довго. У такі вечори Моріс Пліссон себе любив. Без періодів такого інтенсивного страху, щеплення якого він собі робив, він, можливо, не міг би наділяти себе такою любов'ю. Бо хто ще міг би його нею наділити, між іншим?

О десятій ранку в суботу він сигналив під будинком, де було призначено зустріч.

Огрядна, радісна, кепсько вдягнена Сільві виглянула з балкона.

— Вітаю, братику!

— Привіт, сестричко!

Вони з Сільві знайомі з дитинства, він був єдиним сином, вона — єдиною донькою, вони настільки подобались один одному, що пообіцяли собі потім одружитись. Та ба, дізнавшись про це, дядько пояснив, що шлюб між кузенами заборонено, це загальмувало їхні матримоніальні плани, але не порушило розуміння. Можливо, створити інші союзи їм перешкодила тінь того нереалізованого шлюбу? Чи вони так і не зважилися подумати про іншу пару поза їхньою оригінальною парою? Тепер їм по п'ятдесят, позаду — невдалі романи, і кожен вирішив жити не одружуючись. Як і раніше, у відпустці вони проводили час разом, із таким самим, якщо не більшим, задоволенням, бо їхні зустрічі, здавалося, змітали і час, і життєві незгоди. Вони щороку присвячували собі по два тижні: цей дует відвідав Єгипет, Італію, Грецію, Туреччину, Сирію, Ліван і Росію. Моріс полюбляв пізнавальні подорожі, Сільві просто любила подорожувати.

У вихорі шаликів і хустин, що маяли навколо її огрядного тіла, Сільві вилетіла з дому, підморгнула Морісу, проскочила через дорогу до гаража, щоби закинути останню валізку в пащу свого мініатюрного авта. Моріс запитав себе, чому ця огрядна жінка систематично купує маленькі

машини? Мало того, що вони робили її ще товстішою, вони були не дуже практичними в користуванні.

— І про що це ти думаєш, Моріс?

Вона підійшла й міцно його поцілувала.

Притиснутий до цих монументальних грудей, намагаючись на пальцях дотягнутися до щоки, щоб її поцілувати, він раптом уявив себе таким, як авто Сільві. Хирлявий, із запалою грудною кліткою, низький на зріст, тонкий у кістці, стоячи на світлині поруч із Сільві та її міні-автом, він виглядав би, як частка її колекції.

— Я подивився на паркінг коло себе і пригадав, що на моїй вулиці живуть двоє чорних, які їздять на білих лімузинах. Чорний. Білий. Контраст. Ти таке помічала?

Вона розсміялась.

— Ні, але ти мені нагадав, що одна з моїх колег у мерії, мадам Н'Да має болонку кремового кольору, від якої вона просто шаліє.

Моріс зібрався сміятися, коли з жахом констатував, що його авто — довге, високе, виготовлене згідно з американськими пропорціями, підтверджує цей закон протилежностей. Він ніколи не підозрював, що, вибираючи своє авто, він у такий спосіб також компенсує свій комплекс.

— Відчуваю, ти чимось стурбований, Моріс!

— Ні, все гаразд. А як ти, ми стільки місяців не бачились, а тільки розмовляли по телефону, як справи?

— Краще не буває! Завжди на висоті, дорогий Моріс!

— Ти наче змінила зачіску?

— Так, трохи… Що скажеш? Так краще?

— Так, краще, — відповів Моріс, не задумуючись.

— Ти міг би також зауважити, що я схудла на п'ять кілограмів, але цього ніхто не бачить.

— Власне, я якраз подумав…

— Брехун! У будь-якому разі я втратила п'ять кілограмів мізків, а не жиру. Тож ці п'ять кіло зовсім непомітні, їх можна тільки почути!

І рушила, розреготавшись на повен голос.

Її сміху він не підтримав, але все-таки Моріс ставився до неї поблажливо. З часом приязнь підкріпилася проникливістю: він знав, що його кузина зовсім не така, як він, не дуже освічена, полюбляє скрізь заводити знайомства, цінує пишні, як для Ґарґантюа, обіди, прихильна до солоних жартів і веселих молодиків, але він за це на неї не сердився; оскільки вона була єдиною особою, яку він любив, він вирішив її просто любити, такою, яка вона є. До його ніжності додавався навіть жаль, який він відчував до її непривабливої зовнішності — дедалі більш непривабливої з накопиченням років. По суті, співчуття, яке він виявляв до фізичного вигляду Сільві, було ерзацом того, що він хотів би дати собі.

Покинувши Ліон та його заплутані дорожні розв'язки, вони кілька годин їхали один за одним. Мірою просування на південь спека змінювала свою сутність: густа, паралізуюча, непорушна в ліонському басейні, схожа на пекучий свинцевий щит над головами смертних, вона була полегшена лагідним вітром, доки вони їхали вздовж Рони, потім

стала сухою й набула чогось мінерального, коли вони під'їхали до Ардешу.

Десь під вечір, після низки помилок, які дуже розважили Сільві, вони нарешті вибралися на дику запилену дорогу, що привела їх до вілли.

Моріс одразу помітив, що властивості місцевості могли стати її вадами: притулившись на скелястому схилі, де втрималися нечисленні спраглі кущі, будівля з природного каменю, такого ж кольору охри, що й навколишній рельєф, височіла за кілька кілометрів від села, за кілька сотень метрів від сусідів.

— Чудово, — вигукнув він, шукаючи схвалення Сільві, яка трохи засумнівалася, — це ідеальне місце для відпочинку!

Вона усміхнулась і вирішила пристати на його думку.

Коли вони вибрали собі спальні, розвантажили речі й Морісові книжки, а Сільві переконалася, що телевізор і радіо працюють, вона запропонувала поїхати скупитись у великому тутешньому супермаркеті.

Знаючи темперамент своєї кузини, Моріс поїхав із нею, бо боявся, що вона накупить забагато й задорого.

Штовхаючи візок, він обійшов полиці разом із Сільві, яка хотіла все скупити, весь час щось лопотіла, порівнюючи продукти з тими, що продавалися коло неї, зачіпала продавців. Щойно найбільш небезпечну частину — не дати Сільві спорожнити полицю з ковбасними виробами у візок — було завершено, вони попрямували до кас.

— Стій на місці, я візьму собі книжку! — вигукнула Сільві.

Моріс угамував своє роздратування, бо хотів, щоби відпустка була вдалою; проте, подумки він просто розстріляв цю нещасну. Вибирати

книжку в супермаркеті! Хіба він хоч раз у своєму житті придбав книжку, бодай одну, в супермаркеті? Книжка — це сакральний, цінний предмет, про її існування спершу дізнаються зі списку бібліографії, про неї наводять довідки, і, в крайньому разі, якщо дуже бажають мати, її дані записують на папірці та купують або замовляють у власника книгарні, що гідний цього імені. Книгу в жодному разі не можна "зірвати" серед ковбас, овочів і миючих засобів.

— Яка сумна доба, — промимрив він крізь зуби.

Сільві без комплексів пританцьовувала серед стосів книг і ними ж завалених столів, немов би вони були чимось апетитним. Моріс кинув швидкий погляд і констатував, що там, звісно, самі романи і, наслідуючи мученика, звів очі на стелю, чекаючи, доки Сільві закінчить: вона нюхнула якусь обкладинку, принюхалася до якогось томика, зважила інший, погортала сторінки всередині, немов би перевіряла, чи не потрапила в салат земля.

Несподівано вона скрикнула:

— Клас! Останній роман Кріса Блека!

Моріс не знав, хто такий той Кріс Блек, який спричинив такий передоргазм у його кузини, і погордував звернути увагу на томик, що вона кинула на гору продуктів.

— Ти не читав Кріса Блека? Звісно, ти ж не читаєш романів. Але це щось дивовижне. Це читається одним подихом, на кожній сторінці ти пускаєш слюнки, від книжки неможливо відірватись, не дочитавши її до кінця.

Моріс зауважив, що про цю книжку Сільві розповідає, немов про якусь страву.

"Зрештою, комерсанти праві, коли кладуть книги поруч із їжею, подумав він, бо для споживачів такого штибу — це одне й те саме".

— Слухай-но, Моріс, хочеш зробити мені приємність, прочитай Кріса Блека.

— Послухай, Сільві, щоби зробити тобі приємність, я терплю твою розповідь про Кріса Блека, про якого знати не знаю, і це вже багато. Навіть не розраховуй, що я його читатиму.

— Це геть по-дурному, ти помреш ідіотом.

— Не думаю. Принаймні, не через це.

— О, вважаєш, що в мене кепський смак. Утім, коли я читаю Кріса Блека, то усвідомлюю, що не читаю Марселя Пруста, я ж не дурненька.

— Чому? Ти читала Марселя Пруста?

— Ну, ти й злий, Моріс! Ні, ти дуже добре знаєш, що я не читала Марселя Пруста, на відміну від тебе.

Вона була переповнена вираженою гідністю, наче свята Баландіна в царині культури. Моріс усміхнувся, начеб йому, нарешті, приписали заслугу, з якою раніше скупились. У глибині душі він насолоджувався від думки, що і кузина, і студенти вважають, що він безумовно читав Марселя Пруста, чого він ніколи не намагався робити, бо мав алергію на романтичну літературу. Тим краще. Він не скаже правди. Стільки інших томів прочитано… те, що позичають тільки багатим, цілком нормально, хіба ні?

— Моріс, я не сумніваюсь, що читаю не великий шедевр, зате чудово проводжу час!

— Ти вільна і маєш право розважатися так, як хочеш, мене це не обходить.

— Довірся мені: якщо ти занудьгуєш, Кріс Блек настільки ж знаменитий, що й Дан Вест.

Я не зміг стримати кудкудакання.

— Кріс Блек, Дан Вест… Навіть їхні імена спрощено, два склади, легко запам'ятати. Їх без помилок зможе повторити й дебіл, що жує жуйку в Техасі. Гадаєш, це їхні справжні прізвища чи їх так охрещують з огляду на закони маркетингу?

— Ти про що?

— Про те, що коло стенду "Товар дня" Кріса Блека чи Дана Веста читати значно легше, ніж Жуля Мішле.

Сільві збиралася відповісти, аж раптом голосно скрикнула, помітивши своїх подружок. Розмахуючи товстими руками, вона налетіла на трьох таких самих імпозантних жіночок.

Моріс відчув розчарування. Сільві вирветься від нього аж на півгодини, в неї якраз стільки часу займає нетривала розмова.

Він здалеку злегка кивнув подружкам Сільві, просто, аби зазначити, що до імпровізованої розмови не приєднуватиметься, і вирішив терпляче перечекати. Зіпершись ліктями на поручень візочка, він кинув блукаючий погляд на продукти. І зупинив його на обкладинці книжки. Яка вульгарність! Чорне, червоне, золоте, літери наче надуті, надмірна, експресивна графіка, яка хотіла дати зрозуміти, що в цьому томику страшні речі, немов наклеїли етикетку, що має викликати тривогу написом: "Увага: отрута" чи "Не торкатись: електричний струм високої напруги, смертельна небезпека!". А назва — Кімната чорних таємниць,

щось дебільніше, напевно, годі придумати? Ґотика й сучасність — поєднання двох кепських смаків! На додачу, немов би одного заголовка мало, видавець уміщує рекламу: "Коли ви закриєте книжку, вам уже не позбутися страху!" Яке убозтво... Навіть немає потреби розгортати цю книжку, аби знати, що це — лайно.

Кріс Блек... Радше померти, ніж прочитати щось Кріса Блека! І це ще й пишне та об'ємне — немов сама Сільві, між іншим — цього, треба думати, досить, щоби компенсувати ваші затрати.

Переконавшись, що Сільві та подружки зайняті розмовою і за ним не спостерігають, він непомітно перевернув книжку. Скільки ж сторінок у цій цеглині? Вісімсот! Який жах! Подумати лишень, що для того, аби друкувати цю гидоту Кріса Блека, вирубуються дерева. Він, напевно, продає мільйони книг у всьому світі, цей негідник... Через нього для кожного бестселера винищують трьохсотлітній ліс, бабах — дерево ріжуть, сік біжить! Ось заради чого псують планету, нищать легені земної кулі, запаси кисню, її екосистему — для того, щоби товсті жінки читали товсті книжки, вартість яких дорівнює нулеві! Це викликає в мене огиду...

Оскільки розмова подружок тривала далі, і вони не звертали на нього уваги, він нахилився, щоб прочитати четверту сторінку обкладинки.

Якби вона знала, куди її заведе пригода, Ева Сімплон, аґент ФБР, не затрималась би в домі Дарквелів. Та оскільки це спадок від якоїсь далекої тітки, вона живе там, організовуючи оглядини, щоб його продати. Чи не краще було би відмовитися від такого отруєного дарунку? Бо її перебування таїть для неї загадкові й тривожні сюрпризи... Коли б'є північ, хто збирається у тій недоступній кімнаті, у центрі будівлі, до якої вона не знаходить входу? Що означають ці наспіви вночі? І хто ті дивні покупці, які пропонують мільйони доларів, аби придбати ізольовану халупу?

Що це за рукопис XVI ст., про який їй колись казала покійна тітка? Що такого вибухового містить він, що виправдовувало би стільки зазіхань на нього?

Оскільки поневіряння аґента Еви Сімплон не закінчилися, читач ризикує позбутися сну разом із нею.

Вмерти — й не встати! Це настільки по-ідіотськи, що вже можна уявити собі й фільм — кіно Моріс Пліссон теж ненавидів — із стражденними скрипками, голубуватим освітленням і збентеженою білявкою, яка бігає в темряві… Захоплення викликає не те, що є дурні, аби це читати, а те, що є нещасний, щоб це писати. Ремесло не буває нерозумним, одначе, можна обрати менш обурливий спосіб оплачувати своє помешкання. Ба більше, на те, щоби здолати ці вісімсот сторінок, напевно, витрачають місяці. Є два рішення: або цей Кріс Блек є закоханою у свій талант свинею, або він — раб, якому видавець приставив пістолет до скроні: "Вісімсот сторінок, старий, ні на одну менше!" "Чому саме вісімсот, месьє?" "Тому що, продажна душе, огидний канцелярський щуре, середній американець може присвятити читанню лише двадцять доларів свого місячного бюджету і тридцять п'ять годин часу на місяць, зрозумів? О'кей? І не треба виходити за межі, ні більше, ні менше. Це гарне співвідношення якості й ціни, закон ринку. Затямив? Годі цитувати мені Достоєвського, я ненавиджу комуністів".

Плечі зіпертого на візок Моріса Пліссона здригалися від глузливого сміху, він утішався вигаданою ним сценкою. Чортів Кріс Блек, його, власне, треба пожаліти.

Сталося те, чого він боявся. Сільві наполягла на тому, щоби познайомити його з подружками.

— Ходи до нас, Морісе, це завдяки їм я знайшла наше помешкання. Ґрація, Одрі та Софія живуть неподалік, за три кілометри від нас. Ми матимемо нагоду з ними бачитись.

Моріс пробурмотів кілька фраз, що мали видаватися люб'язними, питаючи себе, чи парламент не мав би проголосити закон про заборону давати імена вродливих жінок — Ґрація, Одрі й Софія — тлустим жінкам. Потім настав час обіцянок випити разом оранжаду, пограти в петанк, погуляти на природі, і всі розійшлися з голосним "До зустрічі!"

Дорогою на віллу, доки за вікном миготіли пустельні пейзажі, Моріс мимоволі повертався до Кімнати чорних таємниць — що за безумна назва, — його зачепила одна подробиця. Що ж це за рукопис XVI ст., довкола якого крутиться інтриґа? Це, напевно, реально існуючий твір, бо, як стверджують його колеги-літератори, американським романістам бракує уяви. Що це — трактат із алхімії? Мемуари тамплієрів? Реєстр скандальних родинних зв'язків? Якийсь текст Аристотеля, що його вважали загубленим? Моріс мимоволі висував гіпотези. Зрештою, Кріс Блек, чи той, хто ховався за цим псевдонімом, не є ґулею, що наділяє себе геніальністю, а чесним дослідником, ерудитом, одним із тих блискучих університетських учених, яких так уміло продукують у США і яким не хочуть платити… Можливо, це така сама людина як він, Моріс Пліссон? Можливо, ця мужня освічена людина погодилася писати цю недостойну розмазню лише для того, щоб ушанувати свої борги чи прогодувати сім'ю. Можливо, ця книжка не така вже й кепська…

Моріс розгнівався на себе за виявлену поблажливість і вирішив перейти до серйозних тем. Тож, вивантажуючи продукти, майже всупереч власній волі він поцупив книжку: скориставшися шляхом між автом і комірчиною, миттєво сунув її в порцелянову підставку для парасольок.

Повністю зайнята господарюванням на кухні та готуванням вечері, Сільві цього не зауважила. Щоб завадити цьому й надалі, Моріс дійшов до того, що запропонував їй подивитися телевізор, зазначивши, однак, що сам, за звичкою, незабаром піде спати.

"Якщо я всаджу її перед телевізором, вона вже не думатиме про читання, і, як приклеєна, сидітиме у фотелі, доки не прочитають останні метеозведення".

Його план виявився вірним. Неймовірно зрадівши, що кузен згоден на такі прості, як вечір перед телевізором, розваги, Сільві проголосила, що вони проведуть екстра-відпустку, і що вони добре зробили, нікуди цього року не поїхавши, для них це стане невеликою переміною.

Подивившись півгодини фільм, якого він так і не бачив, Моріс навмисно почав позіхати і сказав, що піде ляже.

— Ти собі сиди, звук можеш не прикручувати, я так стомився за дорогу, що одразу ж засну. Добраніч, Сільві.

— Гарних снів, Морісе.

Перетинаючи хол, він витягнув книжку з підставки, засунув її під сорочку і хутко піднявся до своєї кімнати, так-сяк виконав туалет, замкнув двері та вмостився в ліжку з Кімнатою чорних таємниць.

"Я лише гляну, про який рукопис XVI ст. там ідеться", вирішив він.

Але через двадцять хвилин він більше про це не думав, критична відстороненість, яку він хотів зберегти щодо тексту, трималася впродовж кількох сторінок; прочитавши перший розділ, він одразу, не переводячи подиху, взявся за другий, його сарказм розчинився в читанні, як цукор у воді.

На своє велике здивування він дізнався, що героїня, аґент ФБР Ева Сімплон була лесбіянкою; це вразило його настільки, що надалі він уже не міг сумніватися щодо вчинків чи думок, які їй приписував автор. Навіть більше, марґінальність, на яку цю вродливу жінку прирікала її сексуальна орієнтація, відсилала Моріса до його власної марґіналізації

через те, що він був негарним, тож невдовзі він відчув до Еви Сімплон велику симпатію.

Почувши, що Сільві вимкнула телевізор і важкими кроками піднімається по сходах, він згадав, що мав би спати. Почуваючись підлим, він вимкнув настільну лампу. Немає й мови, аби вона знала, що він не спить! Ще менше, щоби зрозуміла, що він поцупив її книжку! Та її забрала…

Хвилини, які він перечекав у темряві, видались йому довгими й неприємними. У будинку чулися тисячі потріскувань невідомого походження. Чи ж Сільві подумала й зачинила всі вхідні двері? Звісно, ні! Він знав її довірливу натуру. Хіба вона не усвідомлює, що вони оселились у незнайомій будівлі, спорудженій серед безвісти на дикій землі? Хто підтвердить, що цей регіон не кишить волоцюгами, злочинцями, особами без совісті, ладними вбити за кредитну картку? Можливо, лютує навіть якийсь ман'як, який проникає на вілли й ріже мешканців? Чи серійний убивця? Горлоріз із Ардешу? Чи якась банда… Про це, вочевидь, відомо всім в окрузі, крім них, новоприбульців, бо їх ніхто не попередив, і вони перетворилися на ідеальну ціль! Він здригнувся.

Дилема: встати й перевірити, чи замкнуто всі замки, але тоді його зможе почути Сільві, чи дати зловмисникам нагоду зайти в дім і сховатись у шафі чи в льоху? У цю мить нічну тишу розірвав тужливий звук.

Сова?

Так. Авжеж.

Чи людина, яка імітує сову, скликаючи своїх спільників? Найкласичніший засіб у зловмисників. Хіба ні?

Та ні! Це, звісно, сова.

Крик повторився.

Моріс спітнів, його поперекові хребці зволожилися. На що вказував повторний крик? На те, що це справді сова, чи таки відповідь співучасників?

Він підвівся і вскочив у свої старі черевики. Не можна гаяти ні хвилини. Байдуже, що подумає Сільві, банда психопатів тривожила його більше, ніж кузина.

Вискочивши в коридор, він почув шум води в душі; це його заспокоїло, вона не почує, як він спускається.

Опинившись унизу й кинувши погляд на вітальню та їдальню, осяяні примарним світлом, він із жахом констатував, що вона все залишила відчиненим. Жодної зачиненої віконниці, жодних зачинених скляних дверей. Досить розбити шибку, щоб увійти. Що ж до дверей, то в них стирчав ключ, він навіть не був повернутий. Бідолашна божевільна! З такими, як вона, людьми не треба жахатися того, що трапляються криваві різанини.

Він квапливо вийшов і, навіть не зупинившись, щоби вдихнути повітря, — настільки боявся втратити бодай секунду — кинувся від одного вікна до іншого, прихиляючи дерев'яні щити, не наважуючись поглянути довкола і боячись, що будь-якої миті на його потилицю опуститься рука і вкладе його на місці.

Потім зайшов у дім, повернув ключ, заштовхав засуви, опустив дверні ручки і ще раз пробігся кімнатами, блокуючи віконниці прогоничами.

Закінчивши свій спринт, він присів, аби перевести подих. Мірою того, як серце билося дедалі спокійніше, бо все довкола виглядало спокійним, він зрозумів, що щойно пережив напад паніки.

"Що з тобою трапилося, мій бідолашний Морісе? Подібних страхів ти не знав із часів свого дитинства".

Він пригадував, що в дитинстві був боязким хлопчиком, одначе вважав, що відтоді його вразливість залишилася позаду, в тому зниклому світі, з тим Морісом, що зник. Чи ж це могло повернутись?

"Причина, напевно, в тій книжці? Мені нічим пишатись".

Бурмочучи, він піднявся до своєї кімнати.

Зібрався вимкнути лампу, але завагався.

"Ще кілька сторінок?"

Але якщо світло горітиме, то, вставши, Сільві побачить світло, що вибиватиметься з-під дверей кузена, і здивується чому він не спить, адже казав, що засинає на ходу.

У шафі для білизни знайшов довгуватий валик і поклав його попід двері, перекриваючи щілину, знову запалив лампу і вмостився з книжкою.

Ева Сімплон його не розчарувала. Вона міркувала так, як він, критикувала так, як він, і навіть так само страждала від своєї критичної вимогливості. Так, усе так, як він. Він високо оцінив цю жінку.

Перегорнуто ще двісті сторінок, його повікам доводилося триматись дуже стійко, щоби не злипатись, тож він таки вирішив заснути і відклав

книжку. Збиваючи подушку і вмощуючися, він пригадував численні примітки внизу сторінки, які вказували на попередні пригоди, героїнею яких також була Ева Сімплон. Яке щастя! Він зможе її знайти в інших книжках.

Власне, Сільві мала рацію. Це не була висока література, але така захоплива. У будь-якому разі високої літератури він також не шанував. Завтра треба якось вивернутись і усамітнитись, щоб читати далі.

Він уже відключався, як одна думка змусила його підхопитись.

"Сільві... Ну, звичайно..."

Як він не помітив цього раніше?

"Звісно... Саме тому вона обожнює романи Кріса Блека. Зізнаючись у цьому, вона говорила не про Кріса Блека, а про Еву Сімплон. Жодних сумнівів: Сільві — лесбіянка!"

Життя кузини промайнуло в його уяві, як фотоальбом, сторінки якого гортаються неймовірно швидко: надмірна прихильність до батька, якому хотілось би, щоб вона народилася хлопчиком, невдачі й розриви з чоловіками, яких ніколи не бачили; натомість на кожному дні народження впродовж п'ятдесяти років присутні подружки, товаришки, подруги... Інколи, скажімо, три жінки, яких вона зустріла з таким ентузіазмом — далебі підозрілим, чи не так? — хіба своїми короткими хлопчачими зачісками, чоловічим одягом, нетраціозними жестами вони не схожі на Еву Сімплон із роману? На Жозефу Кац, цю огрядну лесбіянку, яка часто відвідує всі сапфічні кав'ярні Лос-Анджелеса і, курячи сигару, веде "шевроле"? Ну, звісно...

Моріс хехекнув. Це відкриття ошелешило його тільки тому, що прийшло запізно.

"Вона могла мені про це сказати. Вона мала це мені сказати. Такі речі я здатен зрозуміти. Ми поговоримо про це завтра, якщо...".

Це були його останні слова перед тим, як від вимкнув свідомість.

На жаль, наступний день склався не так, як він собі передбачав. Вдячна кузенові за те, що на початку їхнього перебування він погодився на скромний вечір перед телевізором, Сільві запропонувала йому культурну поїздку; з путівником у руках вона комбінувала маршрут, який дав би змогу відвідати доісторичні ґроти і романські церкви. Морісу забракло рішучості опиратися, тим паче, що ніяк не міг уявити, як зізнається про своє єдине бажання: залишитись удома, щоби читати Кріса Блека.

У проміжку між двома каплицями, коли вони прогулювалися опорним муром середньовічного поселення, він усе-таки вирішив спрямувати розмову на інший напрям: на фронт правдивості.

— Скажи-но мені, Сільві, чи ти була би шокована, якби дізналася, що я гомосексуаліст?

— Господи, Морісе, ти гомосексуаліст?

— Ні, звісно, ні.

— Тоді чому ти про це питаєш?

— Щоб сказати, що звістка про те, що ти лесбіянка, мене не шокуватиме.

Її обличчя побуряковіло. Їй просто перехопило подих.

— Про що це ти, Морісе?

— Я хочу лише сказати, що коли когось насправді любиш, все можна прийняти.

— Авжеж, я теж такої думки.

— Тож ти можеш мені довіритися, Сільві.

З бурякового її обличчя стало темно-фіолетовим. Вона з хвилину помовчала, перш ніж продовжити:

— Ти гадаєш, що я від тебе щось приховую, Морісе?

— Так.

Вони пройшли ще сотню метрів, тоді вона зупинилась і промовила голосом, у якому бриніли сльози:

— Ти правий. Я справді щось приховую, але розкривати це зарано.

— Я до твоїх послуг.

Довірлива флегматичність, з якою Моріс промовив ці слова, вразила його кузину так, що вона не змогла стримати сліз.

— Я… я… я не чекала цього від тебе… це… так чудово…

Він усміхнувся, наче добрий принц.

Сидячи за вечерею перед соковитою грудкою качки, він спробував повернутися до тієї самої теми:

— Слухай, а твої подруги, Ґрація, Джина і…

— Ґрація, Одрі і Софія.

— Ти давно з ними зустрічаєшся?

— Ні. Недавно. Кілька місяців.

— Он як? Проте, вчора ви виглядали дуже близькими.

— Інколи трапляються речі, які зближують.

— Як ви познайомились?

— Це… це так непросто… мені не хочеться…

— Надто рано?

— Надто рано.

— Як хочеш.

В якомусь сапфічному клубі, як у романі, цілком певно. На кшталт "Двозначність" або "Міну, яка кашляє", тих нічних клубів, куди Жозефа Кац ходить, щоби когось підчепити… Сільві не наважується в цьому зізнатись. Моріс дійшов висновку, що він чудово вів себе з кузиною, тому тепер може піти й зануритись у книжку, яку він у неї поцупив.

Згідно з учорашнім сценарієм він увімкнув телевізор, начебто зацікавився безглуздою черговою серією, потім ледве не вивихнув собі щелепи, позіхаючи, немов би борючись зі сном, і сховався нагорі.

Опинившись у кімнаті, він тільки почистив зуби і, заткнувши щілину під дверима, одразу пірнув у книжку.

Ева Сімплон, неймовірна з першої репліки, викликала в нього враження, що вона цілісінький день ниділа, чекаючи його повернення. За кілька секунд він опинився в Дарквелі, таємничому будинку тітоньки Агати, що так небезпечно стояв самотою серед гір. Він тремтів од думки про мелодії, які щоночі зринають із його стін.

На цей раз роман так його захопив, що він не почув, як Сільві вимкнула телевізор і піднялася сходами до своєї кімнати. Тільки лиховісний опівнічний крик відірвав його голову від сторінок.

Сова!

Або людина, яка імітує крик сови!

Він скрипнув зубами.

Минуло кілька хвилин.

Знову крик.

Цього разу ніякої можливості ухилитись: кричала не тварина, це йшло від людини.

Його потилицю пройняло холодом: двері!

Сільві так само, як і вчора, напевне не позакривала входів і виходів. Тим паче, що вставши раніше за неї, він відчинив віконниці, щоб уникнути розпитувань.

Головне, не піддатися паніці. Тільки самовладання. І контроль над собою, більший, ніж учора.

Він вимкнув лампу, відсунув з-під дверей валик і, намагаючись ступати так, щоби не рипнуло, зійшов дерев'яними сходами.

Глибоко дихати. Один. Два. Один. Два.

Спустився на площадку, він зупинився, наче вкопаний, від того, що побачив.

Надто пізно!

По освітленому косими променями місячного сяйва салону повільно ходив чоловік. Ще більше вражала його гігантська тінь на стінах, увиразнюючи різке підборіддя, масивні щелепи та кумедні гострі вуха. Він мовчки педантично піднімав кожну подушечку, кожен плед, навпомацки проводив по полицях.

Моріс затамував подих. Спокій зайшлого лякав його так само, як і його присутність. Примарне світло плямами перебігало по його лисому, гладенькому, як у бонзи, черепові. Не наштовхуючись ні на меблі, ні на канапи, наче будинок був йому знайомий, велетень далі обшукував територію, двічі-тричі обмацуючи ті самі місця. Що саме він шукав?

Професійна неквапливість грабіжника ставала заразною. Моріс стояв у темряві, не рухаючись і не панікуючи. У будь-якому разі, що тут можна зробити? Запалити світло, щоб його налякати? Лампочкою його не проженеш… Покликати Сільві? Жінка теж не прожене… Кинутися на нього, щоби збити з ніг і зв'язати? Атлет візьме над ним гору. До того ж, він, можливо, озброєний? Має пістолет чи холодну зброю…

Моріс ковтнув слину так шумно, що несподівано злякався, що цим себе видасть.

Зломник не зреагував.

Моріс сподівався, що він перебільшує значення звуків, які видає його тіло, якраз у цей момент почулося божевільне бурчання в його животі…

Зломник зітхнув. Він не знаходив того, по що прийшов.

Чи підніметься він на другий поверх? Морісу здалося, що в такім разі його серце зупиниться.

Незнайомець завагався, його велике обличчя глянуло на стелю, а тоді, наче відмовившись, він рушив до дверей і вийшов.

Почулись кроки перед будинком.

За кілька метрів шурхіт припинився.

Чи він чекає? Чи повернеться?

Як відреагувати?

Налягти на двері й двічі повернути ключ? Велетень це помітить і, повернувшись, розіб'є скляні вікна-двері.

Краще сподіватися, що він піде геть.

І це треба перевірити.

Моріс обережно піднявся сходами, увійшов у свою кімнату, накинув защіпку і виглянув у вікно.

Крізь вузьку щілину в зачинених віконницях видно мало. Смужка незворушної та безлюдної пустки, яка йому відкривалася, не давала змоги упевнитися, що незнайомець пішов.

Моріс годину простояв нерухомо, спостерігаючи та прислухаючись. Інколи йому здавалося, що нічого не рухається, інколи — що все починається знову. Цей просторий дім сам по собі створював стільки шуму — потріскування сволоків та підлог, гуркотіння в трубах, біганина мишей на горищі, — що ідентифікувати глухі звуки пошуків було складно.

Одначе, слід було спуститися. Немає й мови, щоби провести ніч із відчиненими дверима й віконницями! Чоловік міг повернутися. Він відмовився піднятися на другий поверх, бо знав, що в будинку живуть люди; та чи він не передумає? Чи не повернеться він згодом, коли всі заснуть, щоб пошукати бажану річ на вищому рівні? До речі, що він шукає?

"Ну ж бо, Морісе, не будь ідіотом, не плутай це з книжкою, яку ти читаєш: на відміну від Кімнати чорних таємниць цей будинок, цілком певно, не містить рукопису зі списком дітей, які буцімто були у Христа і Марії Магдалини. Не піддавайся враженню. Втім, тут щось таки є, якась унікальна річ, яку шукає той невідомий гігант, і шукає не вперше, адже він так легко рухається по вітальні… Що такого він шукає?"

Підлога в коридорі завібрувала.

Повернувся незнайомець?

Моріс на колінах підповз до дверей і заглянув у замкову щілину.

Ох, це була Сільві.

Коли він розчинив двері, Сільві здригнулась.

— Ти не спиш, Морісе? Можливо, я тебе розбудила…

Моріс безбарвним голосом промовив:

— Чому ти встала? Ти щось помітила?

— Перепрошую?

— Ти зауважила щось незвичайне?

— Ні… я… я ніяк не могла заснути, тож подумала, що вип'ю трав'яного чаю. Вибачай. Я тебе налякала?

— Ні-ні…

— Тоді що? Ти помітив щось дивне?

Очі Сільві розширилися від тривоги.

Моріс завагався, перш ніж відповісти. Ні, не треба її тривожити. Спершу треба виграти час. Виграти час проти зломника, який може повернутись.

— Слухай-но, Сільві, — озвався він, намагаючись вимовляти слова врівноваженим, нормальним тоном, — можливо, було би краще зачиняти віконниці на ніч? А заодно й двері, я певен, що ти навіть не повернула ключа в замку.

— Тут нічого боятись, адже навкруги ні душі. Пригадай, як ми намучилися, доки знайшли сюди дорогу.

Моріс подумав, їй пощастило з тим, що вона така дурна. Якщо він розкаже, що годину тому хтось чужий обшукував їхній салон… краще буде, якщо вона й надалі зберігатиме своє довірливе невідання. Йому самому буде не так страшно, якщо страшно буде йому одному.

Вона підійшла ближче й пильно на нього глянула.

— Ти щось бачив?

— Ні.

— Щось незвичайне?

— Ні. Я просто пропоную використовувати двері й віконниці. Невже для тебе це немислимо? Невже це суперечить твоїм принципам? Несумісне з твоєю релігією? Невже це настільки тебе давить? Ти не зможеш спати вночі, якщо ми будемо забарикадовані? На тебе чатує безсоння, якщо ми вдамося до елементарних запобіжних заходів безпеки, для чого, власне, і придумано замки й віконниці?

Сільві вловила, що її кузен починає втрачати самовладання. Вона бадьоро усміхнулась.

— Звісно, ні. Я зроблю це з тобою. Краще — я зроблю це для тебе.

Моріс зітхнув: йому не доведеться виходити в ніч, де вештається той гігант.

— Дякую. Я зараз приготую тобі трав'яний чай.

Вони зійшли вниз. Констатувавши, з якою безпечністю вона ходила двором, зачиняючи віконниці, він благословив безпечність.

Повернувши двічі ключ у замку і заблокувавши засувки, вона приєдналася до нього на кухні.

— Пригадуєш, яким боязким ти був у дитинстві?

Ця фраза роздратувала Моріса, бо видалась йому вкрай недоречною.

— Я був не боязким, а обережним.

Його відповідь не мала жодного сенсу стосовно минулого, вона лишень висвітлювала нинішню ситуацію. Нехай! Вражена раптовою владністю кузена, Сільві не стала чіплятись.

Чекаючи, доки липовий цвіт запариться, вона пригадувала їхні дитячі канікули і прогулянки в човні, поки дорослі поринали в сієсту на березі Рони, рибу, яку вони крали з відерець рибалок, аби випустити в річку, халупу, названу ними Маяком на острові, об який розбивалися хвилі.

Тоді як Сільві пливла за ниткою своєї ностальгії, пам'ять повела Моріса деінде, до інших тогочасних спогадів, коли його батьки знову почали ходити в кіно чи на танці, вважаючи свого десятирічного сина досить розумним, щоби залишатися наодинці у квартирі. Він годинами переживав жах. Покинутий, зовсім маленький під чотириметровою стелею, він ридав, сумуючи за татом і мамою, за присутністю цих рідних людей, їхніми заспокійливими запахами, мелодійністю слів, що дають упевненість: він заливався слізьми, бо знав, що ридання провокують появу батьків. Марно. Більше нічого з того, що роками функціонувало, коли він намагався позбутись розгубленості, болю чи самотності, не спрацьовувало. Він утратив усі свої здатності. Він більше не дитина. Але ще не дорослий. Зрештою, коли о першій годині ночі збуджені, радісні й захмелілі вони поверталися додому, з іншими голосами, іншими парфумами й іншими жестами, він їх ненавидів і присягався, що ніколи не стане таким як вони — дорослим, чуттєвим, сласним, насмішкуватим, охочим до задоволення, наїдків, вина, плоті. Він став зрілим, але зовсім в інакший спосіб, розвиваючи голову. Безпристрасність, наука, культура, ерудиція. Аж ніяк не заднє місце і не шлунок. Він став дорослим — так, але ставши вченим, а не твариною.

Чи не це було причиною того, що він відмовлявся читати романи? Тому що в ті вечори зради мама клала на нічний столик книжки, від яких сама шаліла, щоб він мав заняття? Чи тому, що він надзвичайно твердо

повірив першій з прочитаних і відчув себе приниженим, коли, вмираючи від сміху, батьки відкрили йому, що в ній усе неправда?

— Моріс, агов, ти мене чуєш, Моріс? Ти якийсь дивний.

— Усе дивне, Сільві. Все. Дивне і чуже. От хоч ми з тобою, знаємо один одного з дитинства, проте кожен приховує якісь таємниці.

— Ти натякаєш на…

— Я натякаю на те, про що ти не говориш і про що, можливо, колись розкажеш.

— Розповім, присягаю.

Вона кинулася до нього, поцілувала, і їй одразу стало ніяково через цей порив.

— Добраніч, Моріс, до завтра.

Наступний день видався таким незвичним, що обом забракло мужності про це поговорити.

Спершу Моріс спробував заснути після всіх переживань, та оскільки із цим йому не таланило, він увімкнув світло і знову взявся за Кімнату чорних таємниць. Утім, продовження роману ніяк не сприяло втихомиренню його чуттєвості, що так загострилася через появу непроханого гостя: Ева Сімплон — він справді високо цінував цю жінку, на неї таки можна покластися — отримувала погрози не дуже совісних покупців, які інсценували смертельні випадки, бо вона відмовлялася продати їм будинок у Дарквелі. Уникаючи щоразу в останню мить замахів, замаскованих під нещасні випадки, Ева Сімплон наражалася на проблему, що завдавала не менше клопоту: вона ніяк не могла виявити вхід до езотеричної кімнати, з якої щоночі долинали співи.

Простукування стін, огляд пивниці, обшук горища виявилися безрезультатними. Вивчення кадастру в мерії, аналіз почергових планів, що зберігалися в архіві нотаріуса, схиляли до думки про внутрішнє помешкання в будівлі. Як до нього дістатися? Хто щоночі туди добирався? Ева відмовлялася думати про привидів і духів. На щастя, ця паскудниця Жозефа Кац — ця чортова лесбіянка, яка після вісімнадцяти тисяч відмов досі чіплялася до Еви Сімплон, виявила свій професіоналізм — прислала їй молодого архітектора, який пробував перекомпонувати структуру будівлі; йому, можливо, пощастить знайти пояснення і відкинути всі надприродні гіпотези. Однак… Коротко, о восьмій ранку, так і не стуливши ні на мить повік, Моріс піднявся стомлений, роздратований і злий через те, що має покинути Еву Сімплон у Дарквелі й опинитися зі своєю кузиною в Ардеші. Тим паче, що сьогодні, в понеділок, доведеться витерпіти пікнік із подругами, які трапились їм у супермаркеті… Провести день у таборі лесбіянок, серед жінок, які мужніші та мають значно міцнішу статуру, ніж він, — ні, дякую!

Пославшись на нездужання, він спробував відмовитися, бо лікуватися буде краще вдома. Але Сільві була твердою:

— Жодних питань. Якщо ти хворий і якщо це серйозно, я маю за тобою доглядати. Або я залишаюся тут, або ти їдеш зі мною.

Розуміючи, що врятувати своє читання не зможе, він поїхав із нею.

Години минали, наче кара. Сонце садистично розпікало кам'янисті стежки, якими вони дерлися з останніх сил. Коли вони дісталися підпірного горизонту з позеленілою водою, де річка Ардеш утихомирила свій стрімкий потік, у льодяну рідину Моріс зміг занурити далебі лише великий палець ноги. Підобідок на траві виявився справжньою пасткою, бо для Моріса все почалося з того, що він сів на осідок червоних мурах, а закінчилось укусом бджоли, яка хотіла скуштувати той самий абрикос. Він прокачав собі легені, аж у голові запаморочилося, намагаючись підтримати вогонь, доки зваряться сосиски: решту пообіднього часу відчував дискомфорт унаслідок перетравлення круто звареного яйця.

На зворотному шляху вони надумали пограти в салонні ігри. Моріс намагався усамітнитись, щоби подрімати й перепочити, однак, дізнавшись, що це буде змагання на знання історії та географії, не зміг опиратися і взяв у ньому участь. Щоразу перемагаючи, він усе-таки продовжував грати, з кожною перемогою зневажаючи своїх партнерок дедалі більше. Коли він став надто відразливим, жінки стомились і замовили аперитив. Випитий після сонячного дня пастис остаточно порушив його крихку рівновагу, тож коли вони разом із Сільві повернулися на віллу, він страждав не лише від ломоти й розбитості, а й від стійкого головного болю.

О дев'ятій годині, проковтнувши останній шматок, він позамикав віконниці й двері і піднявся до себе. Опустивши голову на подушки, він завагався між двома протилежними почуттями: радіти від близької зустрічі з Евою Сімплон чи боятися нової появи непроханого гостя. Та по кількох сторінках про цю дилему він геть забув і тремтів в унісон зі своєю героїнею.

О десятій тридцять він таки почув, що Сільві вимкнула телевізор і важко піднімається по сходах.

Об одинадцятій він, наче Ева Сімплон, запитував себе, чи привиди справді існують. Бо як інакше пояснити те, що окремі індивіди проходять крізь стіни? Настає момент, коли нераціональне перестає бути нераціональним, оскільки стає єдиним раціональним рішенням.

Об одинадцятій тридцять якийсь шум відірвав його від книжки.

Кроки. Легкі, обережні. Зовсім не схожі на Сільвіні.

Він погасив світло і підійшов до дверей. Відсунув валик і прочинив двері.

Він відчув чужу присутність на першому поверсі.

Щойно він про це подумав, як на сходах з'явився чоловік. Ступаючи дуже обережно, лисий велетень піднімався на поверх, аби продовжити свої пошуки.

Моріс зачинив двері та обіперся на них, щоб опиратись намаганням чужинця, якщо той захоче ввійти. За якусь частку секунди його тіло змокріло, він пітнів і відчував, як великі краплі котяться по потилиці і спині.

Незнайомець зупинився перед його дверима, але пішов далі.

Притулившись вухом до дерева, він почув шерхіт, що підтвердив його віддаляння.

Сільві! Він ішов до Сільві!

Що робити? Тікати? Перескочити по сходах і вибігти в ніч? Але куди? Моріс не знав місцевості, тоді як цей чоловік пізнав її до найменших закутків. Але він не міг пожертвувати кузиною й підло покинути її в руках зловмисника…

Прочинивши двері, він зауважив тінь, що заходила до Сільві.

"Якщо я ще трохи поміркую, то вже не зрушу з місця".

Треба рушати! Моріс дуже добре знав: що більше секунд спливе, то менше здатним він буде діяти.

"Пригадай-но, Моріс, це — наче стрибок у прірву: якщо не стрибнеш одразу, не стрибнеш ніколи. Порятунок залежить від несвідомого".

Він глибоко вдихнув і вискочив у коридор. І кинувся до її кімнати.

— Сільві, обережно! Вважай!

Оскільки чужинець двері зачинив, він різко їх розчинив:

— Геть звідси!

Кімната була порожня.

Швидше! Глянути під ліжко!

Моріс ліг на підлогу. Під сіткою незнайомця не було.

Шафа! Гардеробна! Швидше!

За кілька секунд він розчинив усі дверцята.

Нічого не розуміючи, загорлав:

— Сільві! Де ти Сільві?

Двері ванної розчинилися, із них вийшла налякана Сільві, у недбало зав'язаному пеньюарі, з гребінцем у руці.

— Що трапилось?

— Ти у ванній одна?

— Моріс, ти що, збожеволів?

— Ти у ванній одна?

Вона слухняно повернулась у ванну, оглянула її й нахмурила брови, видаючи свою розгубленість.

— Звичайно, у своїй ванній кімнаті я одна. З ким би я мала там бути?

Моріс знеможено опустився на край ліжка. Сільві поквапливо підійшла й обняла його.

— Що з тобою, Морісе? Ти побачив кошмар? Ну ж бо, Морісе, розкажи, що тебе тривожить?

З цієї миті він має мовчати, інакше його, як Еву Сімплон у романі, почнуть уважати божевільним і слухатимуть, удаючи, що чують.

— Я… я…

— Так, Морісе, так, розкажи.

— Я… напевно, мені приснився кепський сон.

— А тепер усе закінчилось. Усе гаразд. Нічого страшного. А зараз ми спустимося на кухню, і я приготую нам трав'яний чай.

Вона, не вмовкаючи, потягнула його вниз, довірлива, безстрашна, незворушна. Поступово переймаючись її спокоєм, Моріс подумав, що недаремно не сказав про свої побоювання. Спокійна поведінка Сільві дасть йому сили самостійно довести розслідування до кінця. Втім, він лише простий вчитель історії, а не аґент ФБР, який неодноразово бував у таких виняткових ситуаціях, як Ева Сімплон.

Доки Сільві жебоніла, він розмірковував, чи між цим будинком і Дарквелом немає аналогії. Можливо, десь між цими стінами ховається потаємна кімната зі схованими дверцятами, закапелок, у якому заховався чоловік?

Він затремтів.

Це означало, що чужинець надалі тут, із ними… Чи не краще поїхати звідси одразу ж?

Його приголомшило одне відкриття. Авжеж! Звичайно! Як той чоловік міг проникнути всередину, адже вхідні двері замкнуто?

Але ж він не заходив: він уже був тут. Насправді цей чоловік жив у цій будівлі, і жив тут значно довше, ніж вони. Він мешкав у помешканні, якого вони не знайшли через трохи дивну архітектуру.

"Ми його потурбували, коли сюди приїхали".

Хто він такий? І що шукає тут вечорами?

Хіба що…

Ні.

Так! Чому ж не фантом? Зрештою, про них, про фантомів, подейкують давно. Як заявляла Жозефа Кац між двома клубками сигарного диму: диму без вогню не буває. А чи…

Збитий з пантелику, Моріс ніяк не міг вирішити, що його лякало найбільше: велетень, який зачаївся в осередді будівлі, невідомо ні як, ні навіщо, чи привид, який часто з'являється в помешканні…

— Ти мене непокоїш, Морісе. Тобі, схоже, не по собі.

— Мм? Можливо, трохи перегрівся…

— Можливо… завтра, якщо тобі не стане краще, я викличу лікаря.

Моріс подумав: "Завтра ми будемо мертві", але вголос нічого не сказав.

— Гаразд, я йду спати.

— Ще чашку чаю?

— Ні, дякую, Сільві. Піднімайся першою, будь ласка.

Коли Сільві ступила на перші сходинки, Моріс послався на необхідність вимкнути світло на кухні, а сам зняв із гачка на стіні довгий кухонний ніж. І запхав його в широкий рукав піжами.

На поверсі вони побажали одне одному спокійної ночі.

Моріс уже збирався зачиняти двері, як Сільві зупинила його, підставивши щоку.

— Мені хочеться тебе поцілувати. Тобі, сподіваюся, буде ще спокійніше.

І поцілувала його вологими вустами у скроню. Коли вона відхилилася в її очах майнуло здивування; вона щось помітила позаду Моріса, так, вона зауважила в його кімнаті щось таке, що її здивувало!

— Що? Що таке? — вигукнув він, охоплений панікою, упевнений, що за ним стоїть незнайомець.

Сільві на якусь мить замислилась, а тоді розсміялась.

— Ні, я про дещо думала, зовсім стороннє. Припини так хвилюватися, Моріс, не псуй собі крові. Усе добре.

І пішла, сміючись.

Моріс дивився на Сільві, що віддалялася, зі змішаним почуттям заздрощів і жалю. Блаженні дурники! Вона нічого не підозрює, її розважає його стривоженість. Якраз за стіною, на яку спиралася його подушка, можливо, перебуває фантом або могутній убивця, а вона воліє тягти його за собою. Будь героєм, Морісе, залиши її зі своїми ілюзіями: це не повинно тебе дратувати.

Він ліг, щоби поміркувати, але роздуми привели до того, що він іще більше розтривожився. Тим паче, що незвична присутність такого гострого ножа, покладеного на ковдру збоку, його більше тривожила, ніж підтримувала..

Він розгорнув Кімнату чорних таємниць так, як повертаються додому після виснажливої мандрівки. Можливо, рішення міститься також у книжці.

О першій годині ночі, коли розповідь стала неймовірно захопливою, коли йому залишилось усього п'ятдесят сторінок, щоби дізнатися розгадку таємниці, він відчув рух у коридорі.

Цього разу він, не вагаючись, вимкнув світло, взявся за ручку ножа під ковдрою.

По кількох секундах ручка його дверей почала повертатися міліметр за міліметром.

Незнайомець намагався до нього зайти.

Він відчиняв двері дуже обережно і нестерпно повільно. Коли він переступав поріг, слабке світло, що долинало зі слухового вікна коридору, відбилося на його лисому черепі.

Моріс затримав дихання, удав, що заплющив очі, вузенька щілинка давала йому змогу стежити за наближенням велетня.

Той наблизився до ліжка і простягнув руку до Моріса.

"Він мене задушить?"

Моріс вискочив з-під ковдри з ножем у руці і з криком, що видавав його страх, ударив незнайомця, з якого бризнула кров.

Метушня була геть незвичною. Справді, такі події в цих зазвичай тихих ардешських сільцях траплялися рідко.

До поліційного авта долучились авта мера, місцевого депутата, найближчих сусідів. І хоча будівля височіла серед пустельних гір, десятки роззяв якось дізналися про випадок і приїхали.

Перед входом до вілли довелось зробити символічну перегороду, пластикову стрічку, а ще поставити трьох жандармів, аби стримати нездорову цікавість.

Доки вантажівка забирала труп, поліціянти й офіційні особи непевно дивилися на цю огрядну жінку, яка вдесяте повторювала свою історію, перериваючи себе хлипанням, плачем і сяканням.

— Прошу вас, принаймні, впустіть моїх подруг. А, ось і вони.

Ґрація, Одрі й Софія кинулись до Сільві й обняли її, намагаючись утішити. Потім усілися на сусідніх канапах.

Сільві пояснила поліціянтам їхню присутність.

— Цю віллу я найняла завдяки їм. Ми зустрілися цієї зими в лікарні, де перебували на лікуванні у відділенні професора Мілло. О, Господи, якби тільки я могла припустити…

Вона знову повторила свою розповідь подругам.

— Я не розумію, що трапилося. Моріс був таким милим цього року. Значно зговірливішим, ніж інші рази. Простішим. Гадаю, він здогадався, що я оклигую після хвороби, що я пройшла хіміотерапію від раку. Може, йому хтось про це сказав? Чи він сам здогадався? Останніми днями він весь час провокував мене, кажучи, що любить мене такою, якою я є, і я не повинна нічого приховувати. Але правду кажучи, мені було дуже тяжко. Я не можу примиритися з тим, що через уживання ліків утратила все волосся і ховаю голову під перукою. Першого вечора я подумала, що він бачив мене внизу, коли я в піжамі й перуці шукала куплену в супермаркеті книжку, яку кудись поділа. Вчора ввечері, бажаючи йому добраніч коло дверей спальні після того, як ми випили трав'яний чай, я побачила, що ця чортова книжка лежить у спальні, на його ліжку. Десь опівночі, оскільки я ніяк не могла заснути — після операції в мене із цим проблеми — я вирішила, що, не тривожачи його, можу піти її забрати. Моріс спав. Я намагалась іти безшумно, щоб його не розбудити, і якраз тоді, як я простягнула руку за книжкою, він на мене кинувся. Я відчула жахливий біль, помітила лезо ножа, відбиваючись, скрикнула і сильно штовхнула його назад: він стукнувся об стіну, почав падати на бік і — хрусь! — сильний удар головою! Він потилицею налетів на нічний столик! І впав мертвим!

Ридання перервали її розповідь.

Комісар трохи розгублено потирав підборіддя, поглядаючи на своїх людей. Версія про нещасний випадок видавалась їм малоймовірною. Навіщо би чоловік мав спати з ножем, якби не боявся нападу з боку своєї кузини?

Потім, незважаючи на протести подружок, які її підтримували, він повідомив Сільві, що їй буде висунуто звинувачення. Окрім того, що не виявлено жодних слідів боротьби, вона, за її визнанням, єдина спадкоємиця жертви. Її забрали, надівши на руки кайданки.

Піднявшись на поверх, натягнувши на руки рукавички, він зібрав і поклав у пластикові мішечки два речові докази — великий кухонний ніж і книжку Кімната чорних таємниць Кріса Блека, сторінки якої також були залиті кров'ю.

Вкладаючи її в мішечок, він кинув оком на те, що ще можна було розібрати на забрудненому коричневими плямами резюме, і не зміг не пробурчати з зітханням:

— Бувають же люди, які так невдало вибирають книги...